

09.2010 - A-Pak. - uzupełnienie

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

++ fot. (ksero)

MAZUREK Stefania

ps. "Anna"

TAJNE
NAUCZANIE

ŚLĄSK

220/WSK

J. 220 | WSK

++

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

MAZUREK

Stefanie

ps. „Anna”

I/1. Relacja ✓ k. 2, 9.2

I/2. Dokumenty (sensu stricte) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 8, 5.8

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 3

VI. Fotografie ✓ 206. 11/3

I/1 Relacja

- Relacja o uczestniczeniu w Ruchu Oporu 1939-1945 sporządzona przez B. Hajduk i E. Koczorek, Katowice 1985, mps (oryg.), k. 2, s. 1-2

Relacja

o uczestniczeniu w Ruchu Oporu - 1939-1945

I. Dane osobowe

1. Stefania Mazurek
2. urodz. prawdopodobnie w 1899 lub 1900r. w Siemianowicach Sl.
3. z ojca i matki z d. Margała
4. wykształcenie: średnie w Wyższym Liceum dla Nauczycieli Szkół Średnich w Wesfalii zdobyła maturę w 1918r., następnie studiuje w Poznaniu anglistykę i germanistykę. Przerzywa studia, by powrócić na Śląsk i wziąć udział w działalności plebiscytowej. W 1929r. kończy przerwane studia na Uniwersytecie Jagiellońskim a w 1932r. uzyskuje stopień Doktora jako pierwsza ślązaczka na tymże Uniwersytecie.
5. Wychowana w tradycji polskiej organizuje tak jak kiedyś jej babka Margałowa zwana popularnie "Florka" Towarzystwo Polek w Siemianowicach, Dąbiu, Bogucicach prowadzi działalność oświatową.
6. Stefania ma 5-cioro rodzeństwa, z których jeden brat i 3 siostry biorą udział w powstaniach śląskich.

II. Okres przed 1939r.

1. Po raz pierwszy podejmuje pracę jako nauczycielka w Żeńskim Liceum w Mysłowicach, potem w Chorzowie, a następnie w Katowicach. Jest kierowniczką Ogniska Metodycznego języków obcych w Liceum Żeńskim. Jest również czynna społecznie prowadząc pracę oświatową wśród kobiet.

III. Okres okupacji

Od pierwszych dni wybuchu wojny i okupacji Stefania jest przekonana, że Śląsk powróci do Polski, a wtedy polskim szkołom potrzebni będą nauczyciele. Te kadry należy już przygotowywać. W roku 1941 w czasie największego ucisku hitlerowskiego powstaje w Warszawie pod kierownictwem dr Stefani Mazurek Tajne Pedagogium, którego naczelnym zadaniem jest przygotowanie przyszłych pedagogów do pracy w polskich szkołach na Śląsku.

Pedagogium istniało do 1943r. Ukończyło je 28 absolwentów. Stefania jest przedstawicielką Tajnego Biura Szkolnego Ziemi Zachodnich, pracuje w Tajnym Departamencie Oświaty. Konferencje Tajnej Rady Pedagogicznej odbywały się w mieszkaniu dr Mazurek.

IV. Okres do wyzwoleniu

Po zakończeniu wojny Stefania Mazurek podejmuje pracę jako wizytatorka Biura Ziemi Odzyskanych. Od 1947r. - 1950r. jest Dyrektorką Liceum Repolonizacyjnego w Opolu. Od 1950 r. przez 9 lat jest Dyrektorką Liceum Korespondencyjnego dla Dorosłych w Opolu. Pracuje nadal społecznie, zostaje radną wojewódzką, przewodniczącą Rady Kultury.

Od 1959r. współpracuje stale z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Opolu. Nie przerwała nawet pracy, kiedy przeszła na emeryturę.

V. Odnaczenia

Za aktywną pracę społeczną i pedagogiczną otrzymała:

- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- Order Zasłużonego Nauczyciela PRL
- Medal Komiaji Edukacji Narodowej
- i wiele innych.

Powyższe opracowała na podstawie artykułu Janiny Hajduk-Nijkowskiej zawartego w czasopiśmie "Poglądy" Katowice 1-14 lipca 1977r. oraz artykułu Henryki Wolnej zawartej w "Katoliku" z dnia 16.6.1985r.

/ Barbara Hajduk /

Katowice 18.VI.1985r.

Katowice ul. Kawalca 1

/Elżbieta Koczorek/

Chorzów ul. Gwarecka 17

II Materiały uzupełniające relację

- J. Hajduk - Nijakowska, Stefania Mazurek, "Poglądy" 1-14.07.1977, Katowice, mps (kopia), k. 2, s. 1-2
- R. Bednorski, Mazurkówna Stefania [w:] Sylwetki kobiet - żołnierzy pod red. K. Kabzińskiej, Toruń 2003, mps (kopia), k. 4, s. 3-6. Fotograf.
- Drugi egzemplarz art. J. Hajduk - Nijakowskiej i "Stefania Mazurek" w: "Poglądy" 1-14.07.1977. Inne źródło msp. oryg. k. 2, s. 7-8.

Stefania Mazurek

Rzadko się zdarza, by we wstępie do pracy naukowej /S.Mazurek :
 "Z dziejów polskiego ruchu kobiecego na Górnym Śląsku " / znalazły się
 takie oto słowa autora : "Napisanie pracy o dziejach polskiego ruchu
 kobiecego na Śląsku podyktowało mi przede wszystkim serce ". Autorka tej
 pracy, dr Stefania Mazurek, stwierdza, że polskość swą zawdzięcza głów-
 nie babce, Franciszce Morgałkowej, działaczce czytelni dla Kobiet w Sie-
 mianowicach, która przekazała jej jedną wielką miłość - miłość do Polski.
 Tamte lata młodzieńcze zdecydowały w zasadzie o całej drodze życiowej
 Stefani Mazurek. Walkę o polskość Śląska spłotła ona nierozłącznie z
 działalnością pedagogiczną. W latach 1918 - 1920 bryły czynny udział w
 akcji plebiscytowej na Górnym Śląsku, po czym włączyła się do organi-
 zacji polskiego szkolnictwa na terenie byłego województwa śląskiego.
 Do wybuchu II wojny światowej pracowała kolejno w liceach żeńskich w
 Mysłowicach, Chorzowie i Katowicach, nie zaprzestając działalności nau-
 kowej i społecznej. W roku 1929 zdobyła dyplom nauczyciela szkoły śred-
 niej, a w 1932, jako pierwsza Ślązaczka - stopień doktora filologii na
 Uniwersytecie Jagiellońskim. Była jedną z organizatorów Towarzystwa
 Neofilologicznego, Kierownikiem Ogniska Metodycznego języka niemieckie-
 go i angielskiego, a dwa lata przed wojną instruktorką języka niemiec-
 kiego w Ministerstwie Oświaty.

Wojna nie przerwała Stefani Mazurek jej pracy pedagogicznej. Mieszkając
 w Warszawie prowadziła komplety tajnego nauczania a jednocześnie
 jako przedstawicielka tajnego Biura Szkolnego Ziem Zachodnich brała
 czynny udział w pracach tajnego Departamentu Oświaty. W lutym 1942r.
 gdy daleko jeszcze było do końca wojny, a tym bardziej, gdy nikt jeszcze
 wówczas głośno nie rozwiązał kwestii zachodniej granicy przyszłej, wolnej
 Polski, Stefania Mazurek objęła dyrekcję tej uczelni kształcenia
 nauczycieli: Tajnego Pedagogium Ziem Zachodnich, które funkcjonowało
 aż do momentu wybuchu powstania warszawskiego. Konferencje Rady Pedago-
 gicznej odbywały się w mieszkaniu Stefani Mazurek, przy ulicy Wilczej
 52. Po latach ten pasjonujący okres swej działalności wnikliwej anali-
 zie i włączyła do swej pracy pt. "Z dziejów tajnej oświaty polskiej na
 Śląsku Opolskim w latach II wojny światowej " .

Po zakończeniu wojny Stefania Mazurek ze zdwojoną energią podjęła
 pracę pedagogiczną. Najpierw jako wizytatorka Biura Ziem Odzyskanych w
 Ministerstwie Oświaty, a od 1947r., do 1950r., jako dyrektorka Liceum Re-
 polonizacyjnego w Opolu. Przez kolejne dziewięć lat kierowała Liceum Ko-
 respondencyjnym w Opolu. W tych pierwszych trudnych latach budowy nowej
 Polski nie zabrakło dr Stefani Mazurek w pracy społecznej, czym zyskała
 sobie uznanie mieszkańców Opolu. Została radną Wojewódzkiej Rady Narodow-
 wej w Opolu, przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Kultury oraz przewodni-
 czącą Komitetu FJN na Zaodrzu w Opolu.

- 2 -

11/2

Od 1959 roku związała się już na stałe z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Opolu, gdzie poświęciła się całkowicie pracy dydaktycznej i naukowej. Wypuszczała na świat kolejne roczniki absolwentów - przyszłych nauczycieli i nie przerywała swej pracy z młodzieżą nawet wtedy, gdy przeszła na emeryturę.

Za swą aktywną i ofiarną działalność społeczno-pedagogiczną Stefania Mazurek otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, order Zasłużonego Nauczyciela PRL i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Janina Hajduk-Nijakowska .

„Pogłędy”, Radowice, 1-14 lipiec 1977 r.

Arch. Zakładu Historii Najnowszej, IH PAN; *Encyklopedia Powszechna PWN*, Warszawa 1996; S. Kisielewski, *Gwoździe w mózgu*. Tygodnik Powszechny 1960, nr 13; A. Koźmińska-Kubarska, *Kobiety w Oddziale Łączności Konspiracyjnej Komendy Głównej SZP-ZWZ-AK*, w: *Służba Polek...*, cz. 2, Toruń 1998, s. 80; I. Kuczyńska, *Szyfry i szyfrantki w SZP-ZWZ-AK*, tamże, s. 171; *Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny*, t. I, Warszawa 1984, s. 630; H. Malewska, *O odpowiedzialności*, Kraków 1987; K. Malinowski, *Żołnierze łączności walczącej Warszawy*, Warszawa 1983, s. 17, 56; M. Ney-Krwawicz, *Komenda Główna AK 1939-1945*, Warszawa 1990, s. 155, 156; A. Sulikowski, *Pozwolić mówić prawdzie. O twórczości Hanny Malewskiej*, Lublin 1993; K. Wojtyła w: *Znak* 1971, nr 2-3; J. Życiński abp, *Archipelag pięknych dusz*, Rzeczpospolita 2003, nr 138.

II-13

Mazurkówna Stefania (1900-1987) „Anna”, dyrektorka Tajnego Pedagogium Ziem Zachodnich, członek organizacji „Ojczyzna”, dr filozofii, filolog, nauczycielka.

Urodzona 28 czerwca 1900 r. w Siemianowicach Śląskich, córka Walentego Mazurka, robotnika i Marii z d. Jeszonek. Ukończyła niemieckie liceum żeńskie w Bytomiu (1915) i wstąpiła do niemieckiego wyższego liceum pedagogicznego w Brackel (Westfalia), gdzie w 1918 r. złożyła egzamin nauczycielski. Celem uzupełnienia braków z zakresu wiedzy o kulturze polskiej kontynuowała przez rok naukę w wyższym liceum pedagogicznym „Dąbrówka” w Poznaniu. W domu rodzinnym wychowywała

się w duchu polskim. Szczególny wpływ miała na nią babka, Franciszka Morgałłowa, wybitna działaczka polska, prowadząca bibliotekę polską w Siemianowicach. W domu babki gromadzili się działacze śląscy, bywał tam m.in. Wojciech Korfanty. W lutym 1919 r. Stefania zapisała się na uniwersytet w Poznaniu. Po pierwszym semestrze przerwała studia, by wraz z innymi studentami uczestniczyć w akcji plebiscytowej na Śląsku. Z ramienia Wydziału Szkolnego Polskiego Komisariatu Plebiscytowego prowadziła kursy języka polskiego dla młodzieży i dorosłych w Siemianowicach. W czasie plebiscytu należała do trójek propagandowych na terenie Józefowca i Wełnowca koło Katowic. We wrześniu 1921 r. objęła pierwszą posadę nauczycielki w liceum żeńskim w Mysłowicach, jednocześnie podjęła studia języków obcych (niemiecki, angielski) na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Jako pierwsza kobieta ze Śląska uzyskała w 1932 r. stopień doktora filozofii na tymże uniwersytecie. W następnym roku objęła stanowisko kierownika ogniska metodycznego tych dwu języków, ucząc zarazem w żeńskim gimnazjum w Katowicach. Przez kilka lat sprawowała nadzór nad niemieckimi bibliotekami szkół mniejszościowych na Śląsku. We wrze-

II/4

śniu 1939 r. została powołana na stanowisko instruktorki ministerialnej języka niemieckiego w Warszawie.

Lata wojny spędziła w Warszawie. Oficjalnie uczyła w szkole handlowej na Starym Mieście, a tajnie – na kompletach w liceach: M. Konopnickiej i E. Plater. W końcu 1940 r. nawiązała kontakt z pedagogami śląskimi przebywającymi w Warszawie – Alojzym Targiem „Marcinem” i Kazimierzem Popiołkiem. Wstąpiła do organizacji „Ojczyzna” i przybrała pseudonim „Anna”, nawiązując w ten sposób do symboliki religijnej i patriotycznej Śląska. Odtąd rozpoczęła pracę konspiracyjną w Śląskiej Komórce Szkolnej kierowanej przez K. Popiołka, a istniejącej przy Wydziale Szkolnym Ziem Zachodnich. Wydział podlegał Biuru Zachodniemu przy Delegaturze RP na Kraj. Śląscy pedagodzy zajmowali się organizowaniem i nadzorowaniem tajnego nauczania młodzieży, która po wysiedleniu z ziem zachodnich znalazła się na terenach Generalnego Gubernatorstwa, nawiązywali kontakty z nauczycielami pracującymi tajnie na Śląsku, ale przede wszystkim pracowali nad przygotowaniem programów szkolnych dla szkół powojennych na terenach, które – według koncepcji organizacji „Ojczyzna” – miały powrócić do Polski. Komórka szkolna wraz z Wydziałem Szkolnym Ziem Zachodnich włączona została w 1943 r. do Departamentu Oświaty Delegatury RP na Kraj. We wrześniu 1941 r., w czasie największych sukcesów armii niemieckiej troje pedagogów ze Śląska, a byli nimi: Mazurkówna, Popiołek i Targ, postanowiło powołać do życia Tajne Pedagogium Ziem Zachodnich w Warszawie, które miało na celu przygotowanie kadr nauczycielskich dla szkół, które miały powstać w przyszłości na ziemiach zachodnich i kształcić polską młodzież miejscową i napływową. Pomysłodawczyni, którą była Stefania Mazurkówna, została mianowana dyrektorką tej uczelni i w ciągu kilku miesięcy przygotowała program nauczania, korzystając z pomocy warszawskich pedagogów i znawców problematyki ziem zachodnich. Mając program zatrudniła grono wybitnych specjalistów, m.in. profesorów uniwersytetu poznańskiego – Romana Pollaka, Władysława Kowalenkę, Józefa Czekalskiego oraz Ludwikę Jeleńską, Jadwigę Dipplową, Zbyszka Bednorza, Alojzego Targa i ks. Edwarda Kosibowicza, i zwerbowała kilkadziesiąt studentek. Wiosną 1942 r. rozpoczęła się normalna praca tej niezwyklej uczelni bez budynku, sal wykładowych, sekretariatu czy gabinetów. Wykłady odbywały się w różnych punktach stolicy, w małych kompletach, a konsultacje grona pedagogicznego – w pokoju wynajmowanym przez Stefanię przy ul. Wilczej 52. Często wizytowała ona poszczególne komplety, interesowała się warunkami materialnymi studentek, uczestniczyła w egzaminach. Dla studentek była nie tylko dyrektorką, ale przyjaciółką i opiekunką. Pedagogium wspierane było przez lepiej sytuowanych członków „Ojczyzny” i dotacje Departamentu Oświaty Delegatury RP na Kraj. Według Mazurkówny w 1944 r. Pedagogium ukończyło 31 studentek, według Czesława Wycecha, kierującego tajnym Departamentem Oświaty było ich 44.

Po wojnie większość absolwentek Pedagogium podjęła pracę nauczycielską na ziemiach zachodnich. Dyrektorskie obowiązki potrafiła Stefania łączyć

z twórczym i aktywnym uczestnictwem w kilku komisjach programowych, ustalających zadania szkolnictwa w trudnych latach okupacji, a także przygotowujących plany pracy na pierwsze lata powojenne, szczególnie na ziemiach, które miały być włączone do wolnego państwa polskiego. W lipcu 1944 r. wyjechała na urlop do rodziny w Mielcu i już do Warszawy nie powróciła. Archiwum Tajnego Pedagogium Ziem Zachodnich im. Jana Kantego przypadło w Powstaniu Warszawskim.

Po zakończeniu działań wojennych Stefania została wizytatorką Biura Ziem Odzyskanych w Ministerstwie Oświaty. Podlegały jej tereny, na których zamieszkiwała ludność autochtoniczna, ze słabą znajomością języka polskiego, a więc Śląsk Opolski, ziemia złotowska i ziemia człuchowska. Po dwóch latach ciężkiego trudu organizacyjnego, podczas których pracę pedagoga musiała łączyć z akcją humanitarną, osiadła w Opolu. Nie dla odpoczynku, ale z potrzeby zajęcia się edukacją młodzieży starszej, wywodzącej się zarówno spośród ludności autochtonicznej, jak i ekspatriowanej ze wschodnich terenów Rzeczypospolitej, mającej długie przerwy w nauce. Przewyciężając wielorakie trudności zorganizowała w Opolu Liceum Repolonizacyjne, zwane także Liceum dla Dorosłych. Przez to liceum, zdumiewające swym programem, rozmachem, życiem społeczno-artystycznym przeszło w latach 1947–1950 około 900 uczniów z rodzin miejscowych i 1000 uczniów z rodzin ekspatrianckich. Wielu z nich kontynuowało później studia na wyższych uczelniach, zdobywało wysokie kwalifikacje i dotąd zajmuje poważne stanowiska w życiu kulturalnym i gospodarczym kraju (m.in. senator prof. Dorota Simonides). Niestety, z nakazu władz politycznych uczelnia została zlikwidowana w 1950 r. Stefania nie załamała się i szukała innych dróg, by pomóc osobom chcącym się kształcić. No i znalazła taką drogę. W 1951 r. zorganizowała mianowicie Liceum Korespondencyjne w Opolu o profilu ogólnokształcącym. Prowadziła tę uczelnię do 1959 r., czyli do przejścia na emeryturę. W tym samym roku powierzono jej kierownictwo Studium Języków Obcych w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu. Czynne życie zawodowe łączyła z pracą naukową i społeczną. Pisała artykuły do czasopism popularnonaukowych i naukowych, wydawała książki. W latach 1946–1949 publikowała w katowickiej „Odrze”. Jej artykuł *Liceum Repolonizacyjne* ukazał się w „Kwartalniku Opolskim” 1957, nr 4. W pracy zbiorowej *Wspomnienia nauczycieli śląskich* (Katowice 1970) zamieściła opracowanie *W służbie polskiego szkolnictwa na Śląsku*. Jako jej samodzielne prace ukazały się: *Z dziejów polskiego ruchu kobiecego na Górnym Śląsku* (Opole 1969) oraz *Z dziejów tajnej oświaty polskiej na Śląsku Opolskim* (Opole 1973). Za swój trud i oddanie w pracy dla Małej i Dużej Ojczyzny otrzymała odznaczenia państwowe. Zmarła w Opolu 3 lutego 1987 r. Jej pogrzeb stał się wielką manifestacją. Zgromadził liczne grono wdzięcznych wychowanków z lat wojny i z lat powojennych, przyjaciół z konspiracji i spośród władz miejscowych. Spoczywa na cmentarzu opolskim w Alei Zasłużonych.

Róża Bednorz

Z. Bednorz, *Lata krecie i orłowe*, Warszawa 1988, s. 32, 100–101, 112, 181; tenże, *Dr Stefania Mazurek pseud. „Anna”*, *Śląskie Miscellanea Literatura-Folklor* 1993, t. 5, 128–132; tenże, *Gniazdo wędrujące*, Opole 2000, s. 84, 85; R. Bednorzowa, *Tajne Pedagogium Ziem Zachodnich w Warszawie 1942–1944*, Opole 1975; K. Popiołek, *Z dziejów tajnego nauczania na Śląsku pod hitlerowską okupacją*, *Zaranie Śląskie* 1960, z. 1; A. Targ, *Z dziejów tajnego nauczania na Śląsku w okresie okupacji*, *Zaranie Śląskie* 1962, z. 4; C. Wycech, *Z dziejów tajnej oświaty w latach okupacji 1939–1944*, Warszawa 1964, s. 38, 50, 95, 140.

Nachtmanówna Maria Krystyna (1924–1992)
„Agata”, sierżant NSZ, łączniczka Oddziału Bojowego KG NSZ, następnie NZW, więzień polityczny, lekarz pediatra.

Gdy w latach żołnierskich zmagania o wolność i niepodległość ujawniały się i kształtowały cechy osobowości konspiratorek, przyjęty wówczas pseudonim stawał się często imieniem przybranym, znakiem szczególnym, nigdy nie zatartym. Tak było i w przypadku Marii Krystyny Nachtmanówny, która m.in. we wspomnieniach więźniarek okresu stalinowskiego pozostała „Agatą”.

Urodziła się 9 stycznia 1924 r. w Wołominie z ojca Edwarda Nachtmana i matki Ludwiki z Leśniewskich. Ojciec, który był dyrektorem technicznym i udziałowcem huty szkła „Praca” w Wołominie, zmarł 2 listopada 1939 r. Maria wraz z dwoma braćmi – Jerzym i Tadeuszem należała do harcerskiego aktywu Wołomina. Wszyscy troje wcześniej podjęli pracę konspiracyjną. Jerzy już we wrześniu 1939 r. został oddelegowany do Tłuszcza w celu zorganizowania drużyn harcerskich na czas wojny; był żołnierzem OW „Wilki”, ZJ i NSZ. Tadeusz, mimo młodego wieku, urodził się bowiem w 1930 r., współdziałał w organizacjach konspiracyjnych. W 1951 r. zatonął w Bałtyku podczas próby ucieczki z PRL.

W czerwcu 1939 r. Maria zdała małą maturę w gimnazjum im. Marii Curie-Skłodowskiej przy ul. Kawęczyńskiej w Warszawie. Po wrześniu 1939 r. kontynuowała w tej samej szkole naukę na tajnych kompletach licealnych. Po zdaniu matury w 1941 r. uczęszczała do, działającej oficjalnie, Szkoły Zawodowej dla Pomocniczego Personelu Sanitarnego. Szkoła ta, zarejestrowana jako prywatna własność jej założyciela, ówczesnego docenta UW, dr. Jana Zaorskiego, została powołana w 1941 r. dla konspiracyjnego kształcenia studentów pierwszych lat medycyny i częściowo farmacji. Wykładowcami byli profesorowie i asystenci Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Ziem Zachodnich (UZZ), zatrudnieni jednocześnie w szpitalach warszawskich. Otwierało to dostęp do praktyk i laboratoriów, stwarzając tym samym możliwość pełnego programu kształcenia lekarzy, bez obniżania wymaganego poziomu.

11/7

Stefania Mazurek

Rzadko się zdarza, by we wstępie do pracy naukowej /S.Mazurek : "Z dziejów polskiego ruchu kobiecego na Górnym Śląsku " / znalazły się takie oto słowa autora : "Napisanie pracy o dziejach polskiego ruchu kobiecego na Śląsku podyktowało mi przede wszystkim serce ". Autorka tej pracy, dr Stefania Mazurek, stwierdza, że polskość swą zawdzięcza głównie babce, Francisce Morgałdowej, działaczce czytelnicy dla Kobiet w Siemianowicach, która przekazała jej jedną wielką miłość - miłość do Polski. Tą miłością młodzieńczo zdecydowała w zasadzie o całej drodze życiowej Stefania Mazurek. Walkę o polskość Śląska spleła ona nierozłącznie z działalnością pedagogiczną. W latach 1918 - 1920 bryły czynny udział w akcjach plebiscytowej na Górnym Śląsku, po czym włączyła się do organizacji polskiego szkolnictwa na terenie byłego województwa śląskiego. Do wybuchu II wojny światowej pracowała kolejno w liceach żeńskich w Mysłowicach, Chorzowie i Katowicach, nie zaprzestając działalności naukowej i społecznej. W roku 1929 zdobyła dyplom nauczyciela szkoły średniej, a w 1932, jako pierwsza Ślązaczka - stopień doktora filologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Była jedną z organizatorów Towarzystwa Neofilologicznego, Kierownikiem ogniska Metodycznego języka niemieckiego i angielskiego, a dwa lata przed wojną instruktorką języka niemieckiego w Ministerstwie Oświaty.

Wojna nie przerwała Stefania Mazurek jej pracy pedagogicznej. Mieszkając w Warszawie prowadziła komplety tajnego nauczania a jednocześnie jako przedstawicielka tajnego Biura Szkolnego Ziem Zachodnich brała czynny udział w pracach tajnego Departamentu Oświaty. W lutym 1942r. gdy daleko jeszcze było do końca wojny, a tym bardziej, gdy nikt jeszcze wówczas głośno nie rozwiązał kwestii zachodniej granicy przyszłej, wolnej Polski, Stefania Mazurek objęła dyrekcję tajnej uczelni kształcenia nauczycieli: Tajnego Pedagogium Ziem Zachodnich, które funkcjonowało aż do momentu wybuchu powstania warszawskiego. Konferencje Rady Pedagogicznej odbywały się w mieszkaniu Stefania Mazurek, przy ulicy Wilczej 52. Po latach ten pasjonujący okres swej działalności wnikliwej analizie i włączyła do swej pracy pt. "Z dziejów tajnej oświaty polskiej na Śląsku Opolskim w latach II wojny światowej " .

Po zakończeniu wojny Stefania Mazurek ze zdwojoną energią podjęła pracę pedagogiczną. Najpierw jako wizytatorka Biura Ziem Odzyskanych w Ministerstwie Oświaty, a od 1947r., do 1950r., jako dyrektorka Liceum Repolonizacyjnego w Opolu. Przez kolejne dziewięć lat kierowała Liceum Korrespondencyjnym w Opolu. W tych pierwszych trudnych latach budowy nowej Polski nie zabrakło dr Stefania Mazurek w pracy społecznej, czym zyskała sobie uznanie mieszkańców Opolu. Została radną Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu, przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Kultury oraz przewodniczącą Komitetu PJJN na Zaodrzu w Opolu.

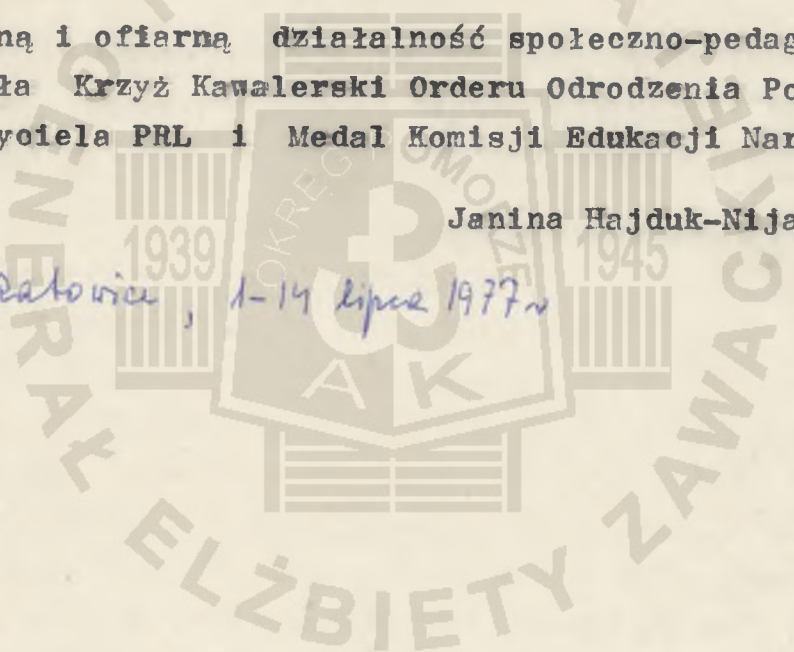
11/8

Od 1959 roku związała się już na stałe z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Opolu, gdzie poświęciła się całkowicie pracy dydaktycznej i naukowej. Wypuszczała na świat kolejne roczniki absolwentów - przyszłych nauczycieli i nie przerwała swej pracy z młodzieżą nawet wtedy, gdy przeszła na emeryturę.

Za swą aktywną i ofiarną działalność społeczno-pedagogiczną Stefania Mazurek otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, order Zasłużonego Nauczyciela PRL i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Janina Hajduk-Nijakowska .

'Poglądy', Katowice, 1-14 lipiec 1977 r.

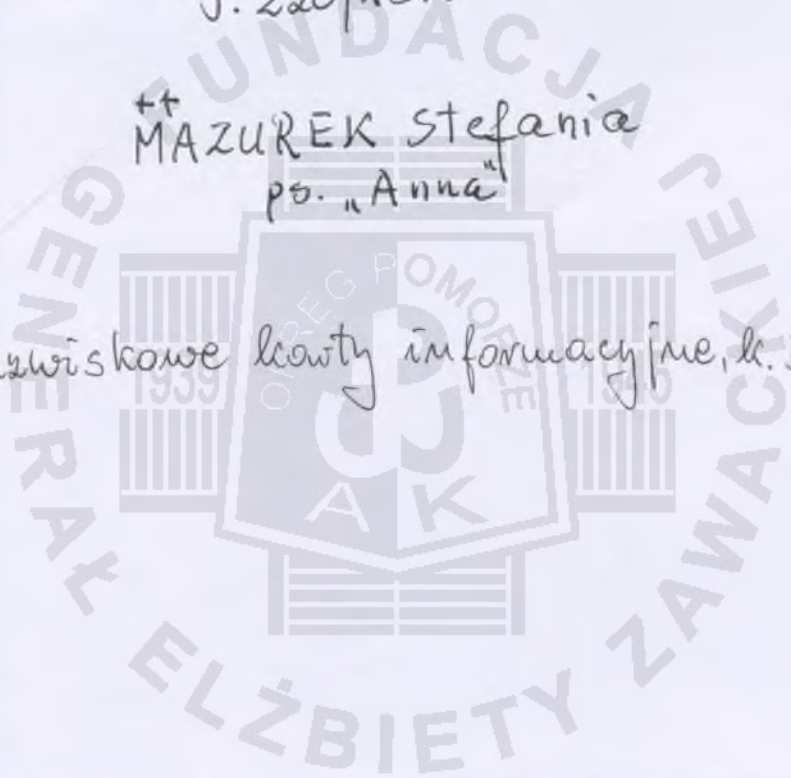

J. 220/WSK

T. N.
Sł₂SK

††
MAZUREK Stefania
ps. "Anna"

V Nazwiskowe lewty informacyjne, k. 3

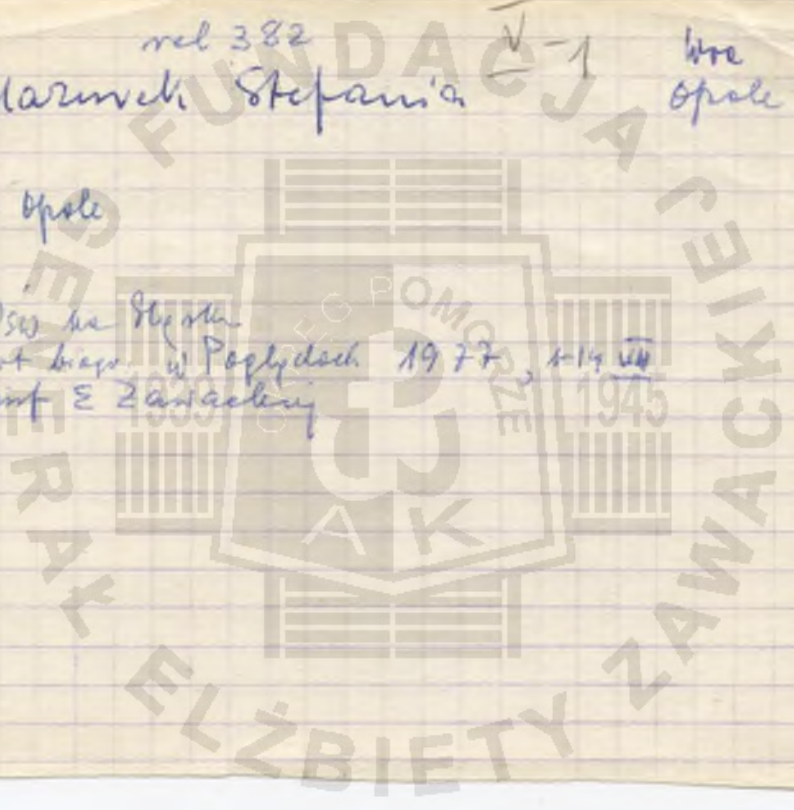

nr 382
dr Marweli Stefania

Wroc
Opole

ob. Opole

zob. Osob. na St. 1000
art. 119 w Poglądach 1977, 1-14 VII
mf E Zastawiny 1945

373

FUNDACJA ^{V-2} Del. Rz

Mazurek Stefania
prac. Stowarz. Komisji Planowania (r. 1941)

W. Grabowski - Delegatura Prorok
Wwa 1995 PAX s. 115

JN-K

V-3 Del. Rz

Marurek Stefania
crt. list Komisji Planowania (Dział nauki i szkół
wyższych)

W. Grabowski - Del. Rzadu ... 1995 s. 115

JN-K

MAZUREK Stefania

